

Pokyny pro případ ohrožení

Tato příručka obsahuje základní a stručný návod, jak se připravit na možné následky živelních pohrom a technologických havárií, jak se chovat a jaké základní úkoly plnit ke snížení vlivu těchto následků na životy a zdraví obyvatel.

Mimořádné události

Mimořádnou událostí jsou takové činnosti člověka, přírodní vlivy a také havárie, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Ve správním obvodu města Jablonec nad Nisou to mohou být:

- **živelní pohromy:**
 - záplavy a povodně
 - sněhová kalamita
 - vichřice a polomy
- **technologické havárie:**
 - provozní havárie s únikem nebezpečných látek
 - požáry provozních zařízení s únikem nebezpečných látek
 - dopravní nehody s kombinovaným účinkem
 - ropné havárie ve výtopnách, na komunikacích
 - narušení dodávek elektřiny, plynu a tepla

Úkoly samosprávy, Integrovaný záchranný systém

(ve smyslu ustanovení zák. č. 239/2000 Sb., č.240/2000 Sb.,č. 320/2002 Sb.)

Připravenost na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací zajišťují ve správním obvodu obce s rozšířenou působností městský úřad, na území měst a obcí městské (obecní) úřady v součinnosti se základními a ostatními složkami IZS.

Magistrát města Jablonec nad Nisou - obce s rozšířenou působností (ORP):

- zpracovává havarijní plán, krizový plán a povodňový plán
- koordinuje přípravu všech opatření k řešení mimořádných událostí ve správním obvodu
- primátor Jablonce n. N. jmenuje Bezpečnostní radu Jablonce nad Nisou ORP jako poradní a koordinační orgán; k řízení a koordinaci záchranných prací zřizuje krizový štáb, k řešení ochrany před povodněmi povodňovou komisi

Magistrát, městský (obecní) úřad: organizuje přípravu města (obce) na mimořádné události (opatření a jejich zajištění jsou rozpracována v havarijních plánech měst a obcí)

- podílí se na přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací
- zajišťuje varování, vyrozumění, evakuaci a ukrytí osob
- podílí se na nouzovém přežití obyvatel města (obce)

Primátor, starosta města, obce:

- zajišťuje varování osob před hrozícím nebezpečím - varovný informační systém
- organizuje po dohodě s velitelem zásahu evakuaci z ohroženého území
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití
- je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci

Integrovaný záchranný systém - IZS (dle zák. č. 239/2000 Sb.)

- je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události (MU) a při provádění záchranných a likvidačních prací
- jeho složky jako první zasahují při mimořádných událostech, zajišťují provádění a koordinaci záchranných a likvidačních prací, spolupracují se starostou a krizovým štábem obce, na jejímž území k MU došlo
- v případě mimořádné události většího rozsahu, nebo v případě ohrožení většího území a počtu obyvatel koordinaci a řízení záchranných prací přebírá krizový štáb Jablonce n. N. ORP.

Složky integrovaného záchranného systému:

Základními jsou

- Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje Územní odbor Jablonec nad Nisou - velitel zásahu zpravidla koordinuje a řídí činnost v místě zásahu (HZS LK ÚO)
- jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (JSDHO)
- Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje
- Policie ČR

Ostatní složky IZS plní úkoly na vyžádání primátora buď přímo nebo cestou hasičského záchranného sboru a jsou jimi městská policie, Krajská hygienická správa LK - Územní pracoviště Jablonec n. N., Krajská veterinární správa pro LK, Horská služba, záchranná brigáda kynologů, ČČK, Technické služby Jablonec nad Nisou s. r. o., Silnice LK a. s., BusLine a. s., firmy provádějící asanaci, firmy se zemními stroji, mechanismy a dopravními prostředky, aj.

Telefonní čísla

Hasičský záchranný sbor

Zjistíte-li mimořádnou událost (požár, havárii chemického nebo průmyslového zařízení,...) nebo událost, která ohrožuje osoby, majetek nebo životní prostředí

Při předávání zprávy uveďte:

- kde hoří - kde se stala událost
- co hoří - co se stalo (při havárii cisterny si všimněte čísel na čtvercové oranžové tabulce označující náklad a nahlaste je)
- své jméno a číslo telefonu, ze kterého voláte

- po skončení hovoru zavěste a čekejte na zpětný dotaz k ověření pravdivosti zprávy

Zdravotnická záchranná služba

Pomoc zdravotnické záchranné služby se vyžaduje při všech událostech ohrožujících život.

Policie České republiky

Pokud jste svědky dopravní nehody nebo trestného činu.

Městská policie Jablonec nad Nisou

Pokud jste svědky dopravní nehody, trestné činnosti nebo narušení veřejného pořádku.

Varovné signály

V České republice může být v současné době vyhlášen varovný signál:

VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA

Tón sirény Délka tónu Význam

Kolísavý 140 sekund Všeobecná výstraha

Vyhlašuje se v případě, kdy může dojít k ohrožení života a zdraví lidí v důsledku živelní pohromy, havárie s únikem nebezpečných látek či jiné mimořádné události většího rozsahu.

Nezbytná doporučení

- Sledujte zprávy v rozhlasu a televizi, hlášení magistrátu, MěÚ a OÚ, řiďte se vydanými pokyny
- Upozorněte sousedy
- Nevytvářejte panické situace
- Zachovejte klid
- Na vyžádání magistrátu, MěÚ, OÚ a záchranných složek poskytněte pomoc při přípravách záchranných opatření
- Připravte si evakuační zavazadlo

Před odchodem do shromaždiště informačního místa (**na pokyn** záchranných složek, magistrátu, MěÚ, OÚ prostřednictvím rádia, televize):

- uzavřete okna, uzávěry plynu, vody
- vypněte ventilaci
- připravte si evakuační zavazadlo

- dodržte zásady pro opuštění domu, bytu
- zabezpečte domácí zvířata
- uzamkněte byt a přesuňte se do prostoru shromaždiště

SIGNÁL POŽÁRNÍ POPLACH

Tento signál je vyhlášen přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty, nebo přerušovaným signálem, který má tvar 25 vteřin nepřetržitého tónu. Vyhláší se za účelem svolání jednotek Hasičského záchranného sboru (Sboru dobrovolných hasičů).

KDYŽ ZAZNÍ SIRÉNA ("Všeobecná výstraha")

Níže uvedené pokyny **platí jen tehdy**, pokud se zjevně nejedná o povodňové ohrožení, havárii vodního díla nebo možnost vzniku zátopové vlny.

1. OKAMŽITĚ SE UKRYJTE
 - Vyhledejte úkryt v nejbližší budově (výrobní závod, úřad, obchod, soukromý dům)
 - Děti, které jsou ve školách, školkách a jeslích je nutné tam ponechat a neposílat je domů nebo se je snažit z těchto zařízení vyzvednout. Personál ví, jak se o děti postarat, jak je ochránit. Budete informováni magistrátem, městským (MěÚ) nebo obecním úřadem (OÚ), prostřednictvím rádií, televize, místních sdělovacích prostředků, mobilních hlásicích zařízení policie, HZS, JSDHO
 - Jestliže cestujete automobilem, zaparkujte a ukryjte se v nejbližší budově.
2. ZAVŘETE DVEŘE A OKNA
 - V budovách a bytech zavřete okna, dveře. Uchráníte tak osoby uvnitř. Siréna může signalizovat technologickou havárii, únik toxických látek.
3. ZAPNĚTE RÁDIO I TELEVIZI
 - Získáte informace o tom, co se stalo, co dělat dál, jak se zachovat, kdy budou další relace.
 - RÁDIA: - v rozsahu FM (VKV) - Evropa 2 - frekv. 88,1 MHz; ČRo Radiožurnál 95,9 MHz; Český rozhlas Sever 102,3 MHz; Rádio Contact Liberec 101,4 MHz
 - TELEVIZE: TV RTM 46. kanál (vysílač jablonecká radnice)

Obecné zásady

Při ohrožení, o kterém můžete být vyrozuměni prostřednictvím sirén, zprávou v rádiu, televizi, z hlášení místního rozhlasu, pojízdného rozhlasového zařízení (Policie, Hasiči) nebo z tisku se snažte dodržovat následující zásady:

- RESPEKTUJTE a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rádia, televize, místní rozhlas, vyhláška městského nebo obecního úřadu, atd.)
- NEROZŠÍŘUJTE poplašné a neověřené informace a zprávy (typu "myslím si...", "zdá se mi..." a pod.)
- VARUJTE ostatní ohrožené osoby v blízkém okolí
- NETELEFONUJTE zbytečně telefonní síť je v při havarijních a krizových situacích přetížena spoléhejte na informace a pokyny vydávané krizovým štábem města, obce, Policií, hasiči
- NEPODCENŮJTE vzniklou situaci
- POMÁHEJTE sousedům, zejména starým, nemocným a nemohoucím lidem
- UPOSLECHNĚTE POKYNY PRACOVNÍKŮ ZÁCHRANNÝCH SLOŽEK

Evakuace

CO DĚLAT, KDYŽ BUDE NAŘÍZENA EVAKUACE

- pokyn k evakuaci bude vydán primátorem, starostou města (obce), krizovým štábem Jablonce nad Nisou ORP (obce)
- způsob evakuace a pokyny k jejímu provedení se dozvíte z hlásičů varovného systému (jsou na území celého města), vysílání lokálních stanic TV, VKV (FM) a mobilních hlásících zařízení policie a hasičů
- RESPEKTUJTE POKYNY, NAŘÍZENÁ OPATŘENÍ zabráníte tak panice a dalším problémům
- z vysílacích relací se dozvíte - kde se soustředit, co vzít sebou, zajištění přepravy do míst nouzového ubytování, popř. zda je možné vzít vlastní auto a kam dojet
- přepravu nemocných, nemohoucích, dětí ze škol a pod. zajišťují organizace, magistrát a MěÚ (OÚ) do stejných objektů, jako ostatní obyvatelé města (obce)
- vezměte evakuační zavazadlo, opusťte byt, dostavte se na určené místo
- všechna opatření k zajištění evakuace už nyní řeší plán evakuace, který je součástí Havarijního plánu Jablonce nad Nisou i plány ostatních měst a obcí

OBSAH EVAKUAČNÍHO ZAVAZADLA - batoh, cestovní taška, kufr

- základní trvanlivé potraviny (především konzervy), zabaleny chléb, pitná voda (v lahvi)
- osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti
- předměty denní potřeby, jídelní miska, příbor, léky, toaletní a hygienické potřeby
- přenosné rádio s bateriemi, svítilna, kapesní nůž, zápalky, šití
- náhradní oděv a osobní prádlo, obuv, pláštěnka, spací pytel nebo přikrývka

ZÁSADY PRO OPUŠTĚNÍ BYTU NEBO DOMU V PŘÍPADĚ EVAKUACE

- uhasťte otevřený oheň v topidlech

- vypněte elektrické spotřebiče (kromě ledniček a mrazniček)
- uzavřete přívod vody, plynu
- vezměte evakuační zavazadlo, uzamkněte byt; na dveře dejte oznámení, že jste byt opustili a dostavte se na určené místo k evakuaci shromaždiště
- ověřte, zda i sousedé vědí, že mají opustit byt (dům)
- dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou
- kočky a psy vezměte s sebou
- ostatní domácí zvířata, včetně exotických zvířat, která přežijí delší dobu, nechejte doma,
- zásobte je před odchodem potravou a vodou

Druhy ohrožení

TECHNOLOGICKÉ HAVÁRIE, ÚNIKY NEBEZPEČNÝCH LÁTEK

Níže uvedené nebezpečné látky jsou nejtoxičtější, které mohou působit na obyvatelstvo a životní prostředí ve správním obvodu Jablonec n. N. ORP. Většina z nich je skladovaná nebo používaná ve výrobních provozech pro povrchovou úpravu kovů, plastů a skla. Mohou se také uvolňovat při tepelném rozkladu (požárech) nebo hydrolyze jiných látek. Do ovzduší, půdy, vody se mohou dostat při technologických haváriích, požárech provozů a skladů, při hoření některých plastů a umělých vláken, po dopravních nehodách při přepravě po komunikacích.

Chlór Cl₂

úpravny vody - žlutozelený, jedovatý, dusivý plyn, těžší než vzduch, štiplavý, vytváří mlhy

Amoniak NH₃

zimní stadion, chladicí zařízení - bezbarvý plyn, čpavý zápach, dráždí

Kyanidy

vysoce toxické látky, s kyselinami a hydrolyzou rozklad → kyanovodík,

Kyanovodík-HCN

tam, kde jsou kyanidy a při hoření některých umělých vláken - vysoce toxický, silně dráždí

Kyseliny

- chlorovodíková, uvolňuje chlorovodík bezbarvý dusivý plyn, ostrý zápach
- fluovodíková, uvolňuje fluorovodík vysoce toxický bezbarvý plyn
- dusičná, rozklad na oxid dusičitý hnědočervený, silně jedovatý plyn
- sírová, při reakcích a rozkladu i oxid siřičitý bezbarvý plyn, extrémně dráždí, se vzduchem lepkavé mlhy-žíravé aerosoly-těžší než vzduch !!

Zásady ochrany:

- nebud'te zvědaví a nechod'te okukovat požár, havárie v provozech
- zůstaňte v bytě, místnosti, uzavřete okna a dveře, vypněte větrání
- připravte si navlhčenou roušku (kapesník, ručník), brýle (např. lyžařské), kombinézu, pláštěnku, plášť, vysoké boty (holinky), pokrývku hlavy, vyčkejte pokynů (záchranáři, rádio, televize)

TERORISTICKÉ AKCE

1. ANONYMNÍ OZNÁMENÍ (uložení bomby, třaskaviny; použití nebezpečné látky apod.)
 - nedotýkejte se podezřelého předmětu
 - dodržujte zásady chování uvedené v Příručce (Když zazní siréna), (Co dělat, když bude nařízena evakuace pokud jste v bytě)
 - dodržujte pokyny a instrukce vydané bezpečnostními a záchrannými složkami, správcem objektu
 - na výzvu opusťte budovu a následujte evakuované do vyhrazených prostorů
 - dodržujte pokyny vydávané řídicími složkami
2. TERORISTICKÁ AKCE (za použití střelných zbraní)
 - pokud jste mimo budovu, okamžitě opusťte ohrožené místo
 - pokud jste v budově, nezdržujte se v blízkosti oken
 - ukryjte se za vhodným kusem nábytku
 - striktně dodržujte pokyny vydávané bezpečnostními složkami
 - vyvarujte se použití pevných telefonních linek
 - zachovejte klid a rozvahu

CHEMICKÉ ZBRANĚ

Chemické zbraně jsou otravné látky, munice a jakákoliv zařízení speciálně konstruovaná pro použití otravných látek.

Otravné látky jsou toxické chemické látky, které mohou prostřednictvím svého chemického působení - fyziologických účinků zapříčinit smrt, dočasnou neschopnost nebo trvalé zranění osob nebo zvířat. Mají rozsáhlé prostorové účinky, mohou být použity ve formě aerosolů (mlhy), v kapalném a plynném skupenství. Pronikají do organismu dýchacími cestami, pokožkou, očními spojivkami a zažívacím traktem. Vyvolávají poškození centrálního nervového systému, dýchacích orgánů, zažívacího traktu nebo narušují metabolismus, vyvolávají přechodné psychotické stavy, některé mají zpuchýřující účinky. Účinky jsou závislé na koncentraci a době působení. Přítomnost OL se zjišťuje speciálními přístroji.

Jak se chránit?

- dodržujte zásady chování a ochrany uvedené v Příručce.. (Když zazní siréna) a (Technologické havárie), a dále
- urychleně použijte ochranné prostředky, nebo použijte improvizované prostředky ochrany
- všechny prostředky dokonale utěsněte, co nejvíce zabraňte styku organismu s okolním prostředím

BAKTERIOLOGICKÉ (BIOLOGICKÉ) A TOXINOVÉ ZBRANĚ

Mezi tyto zbraně patří choroboplodné mikroby, toxiny a prostředky jejich použití. Bojové biologické prostředky svými účinky vyvolávají onemocnění lidí, zvířat a zemědělských kultur. **Choroboplodné mikroby** (baktérie, viry, plísně,...) jsou původci infekčních onemocnění, toxiny jsou jedovaté látky, které způsobují prudkou otravu organismu, působí na periferní nervovou soustavu (nejznámější je botulotoxin klobásový jed). Choroboplodné mikroby a toxiny mohou být použity ve formě aerosolů (bakterie, viry, toxiny) v ovzduší nebo uzavřených prostorech, prostřednictvím infikovaných přenašečů chorob (klíšťata, hlodavci, hmyz, parazité), nebo infikováním vody, potravin, předmětů, povrchu - srsti zvířat. Různá je inkubační doba (vnik BBP → příznaky onemocnění), a to 5 až 10 dnů (v závislosti na různých faktorech).

Jak se chránit (!! v případě ohlášeného výskytu biologických prostředků !!)

- nepoužívat vodu z neproověřených zdrojů, zásadně ji převařovat
- konzumovat potraviny prověřené a chráněné pevnými obaly
- přísně dodržovat zásady osobní hygieny
- nedotýkat se podezřelých předmětů, uhynulých zvířat
- při příznacích onemocnění ihned vyhledat lékařskou pomoc

!! Dodržujte vyhlášené pokyny zdravotnické a hygienické služby !!

Improvizované prostředky ochrany osob

Pokud nemáme k dispozici individuální prostředky ochrany (ochranná maska s filtrem, ochranný oděv) a musíme si v chemicky či bakteriologicky zamořeném prostředí chránit dýchací cesty a povrch těla, použijeme improvizované prostředky ochrany osob:

- K ochraně dýchacích cest použijte navlhčenou roušku (složený kapesník, ručník, utěrka), přiložíme na nos a ústa (upevnit-uvázat šálou nebo šátkem v zátylku).
- Hlavu chraňte čepicí, kloboukem, šálou, šátkem, kuklou tak, aby byly zakryty vlasy a pokrývka chránila i čelo, uši, krk.
- Oči chraňte brýlemi lyžařskými, motoristickými.
- Povrch těla chraňte běžným oděvem a dále kombinézou, pláštěnkou do deště = oděvem, který co nejvíce brání proniknutí látek k povrchu těla. Části oděvu dostatečně utěsněte u krku, rukávů a nohavic.

- Nohy chraňte nejlépe vysokými koženými botami nebo gumovými holínkami, ruce gumovými nebo koženými rukavicemi.
- Při návratu ze zamořeného prostředí odložte za dveřmi veškerý svrchní oděv do igelitového pytle a zavažte jej. Pečlivě se osprchujte, vypláchněte ústa a vymyjte oči, oblečte si čisté prádlo a oděv.

!! Tyto prostředky nenahradí individuální prostředky ochrany. Přesto při správném použití ochrání po určitou dobu životy a zdraví obyvatel !!